

На переправу—дерево з хати

Піввіку минуло від січневої битви за звільнення району від фашистської навали. Рік 1944-й завершив страшний фашистську окупацію краю. Перед відступом села окупанти спалили більше двох десятків житлових будинків. Вечірня заграва від цих пожеж великою раною ятрила наші серця. А 18 січня підрозділ військ 149-ї Новоград-Волинської стрілецької дивізії під командуванням полковника Орлова вступили в Симонів, щоб зробити стрибок у форсуванні річки Горині і провратися далі на захід. Але непередбачені обставини січневого потепління змусили вести бої за переправу ще протягом десяти днів (село Бугрин, яке розташоване на протилежному березі Горині, було звільнено аж 28 січня).

Закріпившись на західному березі в селі Томахів, гітлерівці вели шалений мінометний та гарматний вогонь. Відомо 19 прізвищ бійців, які загинули в селі, але багато залишилось і пропавшими безвісти. Після встановлення понтонного мосту через Горинь в напрямку

села Томахів він обстрілювався і при переправі багато бійців дивізії попливли з водою.

Згадую, що для цього понтонного моста було зроблено піломатеріали з дворів селян, у тому числі і з нашого, заготовленого на будівництво нової хати. Ці піломатеріали потім так і попливли рікою. Але війна є війна і наша сім'я задоволена була, що хоча фронт відкотився на захід і встановилася тиша, житимемо з надією придбати нову деревину. Пам'ятаю, як наша сім'я подарувала новонароджене теля на м'ясо для харчування поранених бійців.

В музеї міста Новоград-Волинська зберігається карта бойового шляху 149-ї стрілецької дивізії. Формувалась вона під Рязанню. Шлях її проліг через Гощу, Симонів, Тайкури Здолбунів, Мирогощу, Вербу, Броди, Прагу і закінчився в чеському курортному містечку Карос-бад. Склад дивізії в час звільнення села був з воїнів, призваних з Житомирської, Чернігівської та Сумської областей. З тих відомих, що загинули в селі, — 15

українців, 2 білоруси, 1 росіянин. Не один раз раніше прийжджали в село ветерани цієї дивізії, які залишилися живими: Адам Тимофійович Будківський, Трохим Карпович Можар, Олександр Дмитрович Дрига, Іван Семенович Орлюк, Петро Филімонович Савченко з Житомирщини, Шарип Ахтамович Хайбулін з Башкирії, які розповідали про ті кровопролитні бої.

Після звільнення села 191 симонівець влився в ряди фронтових бійців, щоб вигнати ворога з Литви, Латвії, Естонії, Норвегії, Польщі, Угорщини, Чехо-Словаччини, добивали ворога в його власному лігві — Німеччині, 72 з них не повернулись з поля битв.

Мільйони воїнів українців пліч-о-пліч з воїнами інших національностей звільняли окуповані фашистами землі. І коли б ворога не перемогли, не було б сьогодні нашої української державності, бо, як сказав письменник Василь Шеглюк в своєму політичному романі «...Як роса на сонці», написаному на основі спогадів колишнього діяча ОУН—УПА Л. С. Павличина, для очищення й

підготовки життєвого простору на завойованих землях (перш за все в Україні) Гітлер видав директиву — освіту населенню не допускати вище 4-го класу. У разі потреби, організовувати ремісничі школи, Кількість лікарень і медпунктів зменшити до мінімуму. Сприяти поширенню смертельних хвороб. У тому числі й венеричних і не займатись їх лікуванням. З числа здорового чоловічого населення України створити півмільйонну армію, котру виставити на найважчий ділянку фронту без підтримки танків, авіації й артилерії і т. д.

Це тільки скорочений переказ того, що писалося, без пояснень і детальних рекомендацій, котрі супроводжували кожен абзац директиви. Ось які садисти людинаоненавистники збиралися керувати світом!

Пам'ятаю День Перемоги 9 травня 1945 року. Як стало радісно на душі в кожного з нас, хоча багато сімей не дочекались своїх воїнів з фронту. Але згодом виникла «холодна війна», шантаж атомною збро-

єю яка появилася в США, а потім і в колишньому Радянському Союзі. І знову стало тривожно. Не вкладається в голову, як можна було дійти до такого, коли ці держави були союзниками у боротьбі з фашизмом і раптом опинились в стані загрози виникнення атомної війни.

Зараз появилася шанс на знищення ядерної зброї. Підписано історичний договір президентами Америки, Росії і України про знищення стратегічних ракет в Україні. І хто б там що не говорив, але дуже своєчасний цей документ. Нашій молодій державі потрібно чим скоріше позбутися цих ракет і щоб вона набула безядерного статусу. Тоді можна буде зосередитись на вирішенні економічних проблем, подолати кризових явищ в економіці.

І в ці дні, коли ми відзначаємо півстолітні дати визволення району й області від німецько-фашистських окупантів, усвідомлюємо те, що пам'ять про воїна, який виніс на своїх плечах весь тягар війни, не зітрється з світової історії. Пам'ять про цю велику війну повинна жити в ім'я зміцнення миру на землі.

Євстахій ЖОВНІР,

житель с. Симонів.

Гонорар за публікацію прошу залишити для підтримки газети.